

Vergaderjaar 2022–2023

36 045

Situatie in de Oekraïne

22 054

Wapenexportbeleid

Nr. 164

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 juni 2023

Met de vernietiging van de Nova Kakhovka dam bereikte de oorlog in Oekraïne vorige week een nieuw dieptepunt. Civiele infrastructuur is beschermd onder het humanitair oorlogsrecht en de vernietiging daarvan leidt tot groot leed voor de Oekraïense bevolking en tot schade aan de natuur. Later deze maand stuurt de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking een Kamerbrief over de snelle inzet van het kabinet. Via de lucht blijft Rusland intussen Oekraïense civiele objecten en militaire doelen bestoken. Dat toont het belang van het blijven versterken van de Oekraïense luchtverdediging. Op 15 juni vindt wederom een *Ukraine Defence Contact Group* (UDCG) plaats, waarin bondgenoten van Oekraïne hun militaire steun coördineren. Mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, informeer ik u met deze brief over de voortgang van de F-16 trainingscoalitie en aanvullende Nederlandse bijdragen aan de verdediging van Oekraïne. Beide zullen aan bod komen bij de UDCG.

Voortgang F-16 trainingscoalitie

Zoals gemeld in de Kamerbrief van 24 mei jl. (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 390) werkt Nederland samen met partners aan een plan voor F-16 trainingen aan Oekraïne, in lijn met de motie van de leden Sjoerdsma en Brekelmans van 20 april 2023 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2641).

Nederland en Denemarken hebben, met volledige steun van de VS, de leiding genomen om de Europese inspanningen op dit gebied te coördineren. In nauw overleg met onder andere België, Noorwegen, Luxemburg, het Verenigd Koninkrijk en de industrie wordt gewerkt aan de invulling van de modaliteiten van de trainingen. Er wordt op dit moment parallel gewerkt op drie sporen:

- Zo snel mogelijk starten met conversietraining naar het F-16 platform gecoördineerd door Denemarken;
- Engelse taalvaardigheid en initiële basis vliegopleiding, georganiseerd in nauwe samenwerking met het VK;

- Het opzetten van een trainingscentrum voor F-16 trainingen op het grondgebied van een NAVO-bondgenoot in het oosten van Europa, om duurzaam invulling te geven aan de F-16 trainingsbehoefte en zo ook op langere termijn bij te dragen aan versterking en modernisering van de Oekraïense luchtverdediging.

De trainingen zullen in de komende maanden starten, beginnend met een beperkt aantal Oekraïense vliegers, en zal waar mogelijk groeien met de tijd en in lijn met de beschikbare capaciteit. Het kabinet zal uw Kamer blijven informeren. Eventuele levering van F-16 vliegtuigen vergt een additioneel besluit.

Bijdrage luchtverdediging Oekraïne

Samen met bondgenoten draagt Nederland op drie manieren bij aan de luchtverdediging van Oekraïne. Ten eerste kondigen de Defensie Ministers van de *Joint Expeditionary Force* (JEF) tijdens de ministeriële bijeenkomst op 14 juni in Amsterdam aan, dat er vanuit het *International Fund for Ukraine* (IFU) een aanzienlijke bijdrage zal worden geleverd aan de Oekraïense luchtverdediging, die naar verwachting voor het einde van het jaar beschikbaar komt. Nederland heeft tot nu toe 100 mln. euro bijgedragen aan het fonds (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 377). Leveringen vanuit het IFU komen tot stand in nauw overleg met Oekraïne op basis van de door hen gestelde behoefte.

Ten tweede zal Nederland in een gezamenlijke verklaring met partners tijdens de UDCG van 15 juni a.s. aankondigen dat het een bijdrage van 40 mln. euro voor de gemeenschappelijke aanschaf van luchtverdedigingsmiddelen ten behoeve van Oekraïne zal leveren. Dit multilaterale samenwerkingsverband schaft middelen aan die op zeer korte termijn aan Oekraïne geleverd kunnen worden.

Ten derde zal Nederland middels de levering van vier stuks VERA-NG passieve radarsystemen ook bijdragen aan de geïntegreerde luchtverdediging van Oekraïne. Deze capaciteiten, ter waarde van circa 150 mln. euro, zijn aanvullend op de eerdere leveringen van bijvoorbeeld Patriot-systemen (Kamerstuk 36 045, nr. 136), MR-2 luchtdoelkanonnen (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 387), Bofor 40L70 luchtdoelkanonnen (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 390) en dronedetectie radarsystemen. Deze leveringen worden gefinancierd vanuit de middelen die zijn overgeheveld naar de Defensiebegroting vanuit de Oekraïne reservering op de Aanvullende Post.

Voor alle leveringen wordt, waar nodig, een zorgvuldige, maar gezien de uitzonderlijke omstandigheden versnelde, toetsing aan de EU wapenexportcriteria verricht door de Minister van Buitenlandse Zaken waarna bij positieve toetsing door de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking een exportvergunning wordt afgegeven.¹

De Minister van Defensie,
K.H. Ollongren

¹ De toetsing van specifieke transacties aan de EU wapenexportcriteria kan op verzoek vertrouwelijk worden ingezien.